

STEFAN ZWEIG
İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar

Sternstunden der Menschheit. Vierzehn historische Miniaturen

İletişim Yayınları 3312 • Dünya Edebiyatı 303

ISBN-13: 978-975-05-3518-5

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Paul Klee, “Dağın Fethi”, 1939

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

STEFAN ZWEIG

İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar

On Dört Tarihsel Minyatür

Sternstunden der Menschheit
Vierzehn historische Miniaturen

ÇEVİRİ VE ÖNSÖZ
Kıvanç Koçak

STEFAN ZWEIG 28 Kasım 1881'de bir tekstil fabrikatörünün oğlu olarak Viyana'da doğdu. İlk gençlik günlerinden itibaren çeşitli gazetelerde şiirleri ve yazıları yayımlandı. 1899'da Viyana'daki *Neuen Freien Presse* gazetesinin kültür sanat sayfasında çalışmaya başladı. 1901'de şiirlerinden oluşan ilk kitabını çıkardı: *Silberne Saiten* (Gümüş Teller). Baudelaire, Verlaine ve Verhaeren'den çeviriler yaptı. Berlin ve Viyana'da Germanistik, Romanistik ve felsefe eğitimi gören Zweig, Viyana Üniversitesi'nde Hippolyte Taine üzerine yaptığı çalışmasıyla 1904'te felsefe doktoru unvanını aldı. Hikâye, novella, tiyatro gibi çok çeşitli türlerde birbirini ardına eserleri yayımlanmaya başladı. Avrupa'nın çeşitli ülkelerine yaptığı geziler yanında Hindistan'a, Amerika'ya ve Küba'ya da gitti. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Avusturya Savaş Bakanlığı Savaş Arşivleri'nde, bir yandan da *Donauland* gazetesinde çalıştı. Savaş karşıtı, pasifist açıklamalarıyla dikkat çekti. Savaş sonunda bakanlıktaki görevinden ayrılıp kısa bir dönem İsviçre'de yaşadı. 1919'da Salzburg'daki evine döndü, ertesi yıl Friederike von Winternitz'le evlendi. Üretkenliğini hiç kaybetmeden yazan Zweig'in 1928'e kadar *Korku*, *Üç Usta*, *Amok Koşucusu*, *Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu*, *Kendileriyle Savaşanlar* gibi kitapları yayımlandı. Aynı yıl Tolstoy'un 100. yaş kutlamaları dolayısıyla Sovyetler Birliği'ne gitti. Romain Rolland, H.G. Wells, Rainer Maria Rilke, Hermann Hesse, Sigmund Freud, Franz Werfel, Richard Strauss, Paul Valery, Arthur Schnitzler gibi isimlerle yakın dostlukları oldu. 1933 yılında Nazilerin yaktığı binlerce yasak kitap arasında Yahudi asıllı Zweig'in kitapları da vardı. 1934'te Salzburg'daki evinin Naziler tarafından aranması üzerine İngiltere'ye göç etmeye karar verdi. Ardından ilk kez Güney Amerika'ya gitti. Bu dönemde *Rotterdamlı Erasmus-Zaferi* ve *Trajedisi*, *İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar*, *Castellio Calvin'e Karşı ya da Bir Vicdan Zorbalığına Karşı* gibi kitapları yayımlanan Zweig, 1937'de Salzburg ve Viyana'ya son kez gittikten sonra Paris, Londra gibi şehirlere uzun süreli seyahatler yaptı. 1938'de karısından boşandı, bir yıl sonra sekreteri Charlotte "Lotte" Altmann'la evlendi. Çift, önce Londra'ya daha sonra Bath'a yerleşti; Zweig, İngiliz vatandaşlığını aldı. Çeşitli konferanslara ve etkinliklere de katılarak New York'tan Şili'ye, Venezuela'dan Rio de Janeiro'ya birçok ülkeyi gezmeye devam etti, kısa süreli de olsa buralarda yaşadı. 1941'de otobiyografisi *Dünün Dünyası* yayımlandı. Aynı yıl Brezilya'da Petropolis şehrine taşındı. Savaşsız, birleşik bir Avrupa ideali peşindeki Zweig, İkinci Dünya Savaşı ve Nazi vahşeti karşısında büyük bir bunalıma girmişti. Avrupa'nın barbarlığa tamamen teslim olduğu yönündeki düşüncesini kafasından atamayan Zweig, üzerinde çalıştığı son eseri olan *Satranççı* tamamladıktan kısa süre sonra, 22 Şubat 1942'de karısıyla birlikte yüksek dozda veronal alarak intihar etti.

Yayıncının notu: Kitaptaki dipnotların tamamı çevirmene aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	
O "BÜYÜK ANLAR"... / KIVANÇ KOÇAK.....	7
Önsöz.....	15
1 Ölümsüzlüğe Kaçış.....	17
2 Bizans'ın Fethi.....	41
3 Georg Friedrich Händel'in Dirilişi.....	67
4 Tek Gecelik Dehâ.....	91
5 Waterloo'da Dünyanın Gidişatını Belirleyen An.....	107
6 Marienbad Ağıtı.....	123
7 El Dorado'nun Keşfi.....	133
8 Kahramanca Bir An.....	143
9 Okyanusu Aşan İlk Söz.....	151
10 Tanrıya Kaçış.....	173

11	Güney Kutbu İçin Verilen Savaş.....	207
12	Mühürlü Tren.....	227
13	Cicero.....	239
14	Wilson Başaramıyor.....	263

Önsöz

Hiçbir sanatçı gündelik hayatının yirmi dört saatinin tamamında, kesintisizce sanatçı değildir; esaslı, kalıcı biçimde başardığı her şey az ve nadir gelen ilham anlarında gerçekleşir. Bu durum, gelmiş geçmiş en büyük şair ve oyuncu olarak hayranlık duyduğumuz tarih için de böyledir; o da aralıksız biçimde yaratıcı değildir kesinlikle. Goethe'nin derin bir huşu içinde yaptığı belirlemeyle, "Tanrı'nın gizemlerle dolu atölyesi" tarihte de bir sürü önemsiz ve sıradan şey yaşanmıştır. Burada da, tıpkı sanatın ve hayatın her alanında olduğu gibi muhteşem, unutulmaz anlar nadirdir. Tarih bunları çoğunlukla, bir tarih yazıcısının yaptığı gibi, binlerce yıl boyunca uzanan o devasa kolyeye sıradan ve sabırlı biçimde ilmek ilmek, vaka vaka dizer sadece, zira bütün gerilimlerin bir hazırlık süresine, her gerçek olayın bir gelişime ihtiyacı vardır. Bir dâhinin ortaya çıkması için bir halktan milyonlarca kişinin gelip geçmesi gereklidir daima; tarihe geçecek, insanlığın yıldızının parladığı an olacak bir olay gerçekleşmeden önce milyonlarca fuzuli dünya saatinin geçip gitmesi gereklidir daima.

Ancak sanat alanında bir dâhi ortaya çıkarsa, çağları aşar; dünya tarihine geçecek böyle bir durum yaşanırsa etkileri onlarca, yüzlerce yıl boyunca sürer. Tıpkı bir paratonerin ucunda

bütün atmosferdeki elektriğin toplanması gibi, bunun ardından olan bitenlerin ölçsüz yoğunluğu daracak bir zaman dilimine yığılıverir. Aksi halde art arda ve yan yana usul usul cereyan edecek ne varsa, her şeyi belirleyen ve her şeye etki eden bu tek bir anda yoğunlaşır: Tek bir “Evet”, tek bir “Hayır”, bir erken davranış veya bir gecikme bu anı yüzlerce nesil için geri dönülmez kılar ve bir bireyin, bir halkın yaşamını, hatta bütün insanlığın kaderinin seyrini belirler.

Çağları açacak bir karar anının belli bir tarihe, belli bir saatte ve çoğunlukla tek bir dakikaya toplanması, böylesi dramatik bir yığılma, böylesi kader değiştirici anlar bireylerin yaşamlarında da, tarihin akışında da nadirdir. Ben burada, değişik zamanlardan ve bölgelerden “yıldızın parladığı” böylesi anların –onları bu şekilde adlandırdım, çünkü faniliğin karanlığının üstünde yıldızlar gibi parlak ve sabit biçimde ışıldıyorlar– bazılarını anımsatmayı deniyorum. Hiçbirinde, olan bitenlerin dışsal veya içsel manevi gerçekliğini kendi uydurmaların yoluyla renklendirmeye veya pekiştirmeye girişmedim. Zira nihai şeklini alıp tamamlandığı o muhteşem anlarda tarihin herhangi bir yardım eline ihtiyacı yoktur. Tarihin gerçekten bir şair, bir oyun yazarı gibi hareket ettiği konularda, hiçbir yazarın ona aşmaya yeltenmemesi gerekir.

1

Ölümsüzlüğe Kaçış

Pasifik Okyanusu'nun Keşfi,
25 Eylül 1513

Bir gemi donatılıyor

Kolomb, keşfettiği Amerika'dan ilk dönüşünde Sevilla'nın ve Barcelona'nın hınca hınç dolu sokaklarında yaptığı zafer alayı sırasında o zamana dek bilinmeyen bir ırktan kızıl tenli insanları, hiç görülmemiş hayvanları, renkli, bağırsıp duran papağanları, hantal tapirleri, kısa zamanda Avrupa'yı vatan sayacak tuhaf bitki ve meyveleri, Hint mısırını,¹ tütünü ve hindistancevizini, sayısız kıymetli ve tuhaf şeyi sergilemişti. Kutlamalar yapan kalabalık bunların hepsini merakla, hayretler içinde izler ama kral, kraliçe ve danışmalarını en çok heyecanlandıran altınla dolu birkaç küçük sandık ve küçük sepettir. Kolomb'un yeni Hindistan'dan getirdiği altın çok fazla değildir; yerlilerle takas yaptığı veya onlardan yağmaladığı birkaç parça süs eşyası, birkaç küçük külçe ve altından ziyade altın tozu halinde birkaç avuç dağımık tane – bütün ganimet en fazla birkaç yüz altın sikke basmaya yetecek kadardır. Ama inanmak istediğine daima körü körüne inanan ve tutturduğu deniz yoluyla Hindistan'a giderek haklı olduğunu aynı ölçüde şanlı biçimde kanıtlayan dâhi Kolomb, sahici bir coşkuyla bunların sade-

1 Renkli bir mısır türü.

ce minik ilk numuneler olduğuna dair palavralar atar. Bu yeni adalarda sınırsız altın madenleri olduğu konusunda güvenilir bilgiler edinmiştir; bu değerli maden, oradaki bazı yerlerde ince toprak tabakasının hemen altında, yüzeye çok yakın biçimde öylece yatmaktadır. Birkaç basit kürek hareketiyle kolaylıkla çıkarılabilecek durumdadır. Hatta daha güneyde öyle imparatorluklar vardır ki, oralarda krallar altından kupalarla kafa çekmekte ve altın, İspanya'da kurşuna verilen önemden daha değersiz görülmektedir. Bitmek bilmez biçimde para sıkıntısı çeken kral, Kolomb'un abartılı budalahlıkları henüz vaatlerinden kuşkulanılabilecek derecede bilinmediğinden, kendisine ait olan bu yeni Ofir'i² heyecan içinde dinler. Hemen ikinci bir sefer için büyük bir filo donatılır; mürettebatı oluşturmak için tellallara, davulculara da ihtiyaç yoktur artık. Altının çıplak elle toplandığı, yeni keşfedilen Ofir'in haberi tüm İspanya'yı çılgına çevirir: Yüzlerce, binlerce insan El Dorado'ya, Altın Ülkesi'ne seyahat etmek için akın eder.

Ama bütün şehirlerden, köylerden ve mezralardan açgözlülükle akan, nasıl da nahoş bir seldir bu. Başvuranlar sadece armalarını adamakıllı altına bulamak isteyen sahici asilzadeler değildir, sadece cüretkâr maceracılar ve korkusuz askerler değildir, İspanya'nın ne kadar lekeli ve yüz karası insanı varsa hepsi Palos ve Cadiz'e akın eder. Altın Ülkesi'nde daha kazançlı zanaat peşine düşen tescilli hırsızların, soyguncuların ve eşkıyaların; alacaklılarından ve cadaloz karılarından kaçmak isteyen borçlularla kocaların; *desperado*'ların³ ve hayatta başarılı olamamışların, yaftalanmışların ve adli makamlar tarafından arananların hepsi filoya katılmak üzere başvurur; sonunda bir çırpıda zengin olma konusunda kararlı, bunun için her türlü zorbalığı yapmaya ve her türlü suçu işlemeye hazır, hayatta başarısızlardan oluşan çılgın bir güruh söz konusudur. O ülkelerde sadece küreği toprağa vurmanın yeteceğine ve altın külçe-

2 Incil'in "Krallar" bölümünde bahsi geçen, "altının kaynağı" olarak tanımlanan, Kral Süleyman'ın altınlarını buradan sağladığı anlatılan efsanevi bir şehir.

3 (İsp.) Her şeyi göze almış, umutsuz kimse; gözü dönmüş kişi; çılgın, kanun kaçağı.

rinden birinin anında parıldayacağına dair Kolomb'un fantezilerini birbirlerine öylesine çılgınca telkin ederler ki, hali vakti yerinde olanlar bu değerli madeni yanlarına hemen büyük miktarlarda alabilmek için yolcuların arasına uşaklarını ve katırlarını da dahil ederler. Sefere katılmayı başaramayanlarsa başka bir yolu zorlarlar; vahşi maceracılar, kralın onayını almaya pek gerek de duymadan, bir an önce oraya ulaşıp altın, altın, altın toplamak için kendi güçleriyle gemiler donatırlar; İspanya bir anda rahatsız edici varlıklardan ve en tehlikeli ayaktakımından kurtulur.

Española'nın (sonradan San Domingo veya Haiti) valisi, kendisine emanet edilen adanın davetsiz misafirlerin akınına uğramasını korkuyla izler. Gemiler yıldan yıla yeni yükler ve azgın kişileri getirip durur sürekli. Ama gelenler aynı zamanda büyük hayal kırıklığı da yaşarlar, zira burada altın öyle ortalıkta bulunmamaktadır hiçbir şekilde ve canavar ruhlu kişiler, üstlerine atıldıkları talihsiz yerlilerden değersiz, küçücük bir parça bile elde edememektedir. Dolayısıyla başı boş ortalıkta gezinen, işsiz güçsüz oturan bu grup mutsuz yerliler için de, vali için de bir korku kaynağı olmaktadır. Valinin toprak tahsis ederek, hayvan sürüsü ve hatta bolca insan sürüsü, yani her birine altmış-yetmiş yerliyi köle olarak dağıtarak onları kolonici yapma çabaları boşadır. Ne asilzade Hidalgo'lar⁴ ne de eskiden eşkiya olanlar çiftçilikten anlamaktadır. Bura-ya buğday ekme ve sürü gütmek için gelmemişlerdir; ekinlerle ve hasatla ilgilenmek yerine talihsiz yerlilere eziyet etmekte –birkaç yıl içinde bütün halkın kökünü kurutacaklardır– veya batakhanelerde pineklemeğe. Kısa süre içinde çoğu öylesine borçlanır ki, eşyalarından sonra pelerinlerini, şapkalarnı ve son gömleklerini de satmak zorunda kalırlar, gırtlaklarına kadar tüccarların ve tefecilerin ellerine düşerler.

Bu yüzden adanın ileri gelenlerinden, hukukçu, “okumuş” Martin Fernandez de Enciso'nun 1510'da bir gemi donatarak *terra firma*'daki⁵ kolonisine yardım için yeni bir mürettebatla

4 İspanyolcada resmî unvan taşımasa da soylu bir aileden gelen kişilere verilen ad.

5 Kara, kara parçası.

yola çıkması, Española'da bulunan tüm hayatta başarılı olamamışlar için sevindirici bir haber olur. İki ünlü serüvenci, Alonso de Ojeda ve Diego de Nicuesa, 1509'da Kral Ferdinand'dan Panama Kıstağı ve Venezuela kıyıları yakınlarında bir koloni kurma imtiyazı alarak buraya biraz aceleyle Castilia del Oro, yani Altın Kastilya adını vermişlerdir; dünyadan bihaber olan hukuk âlimi, ismin tınısının yarattığı heyecanla ve atılan pahlavralara kanarak varını yoğunu bu harekâta döker. Ama Uraba Körfezi'ndeki San Sebastian'da yeni kurulan koloniden altın değil, sadece keskin yardım çılgınlıkları gelir. Mürettebatın yarısı yerlilerle girilen savaşlarda, diğer yarısıysa açlıktan yok olur. Enciso yatırdığı parayı kurtarmak için servetinin kalan kısmını da riske atar ve bir yardım ekibi donatır. Enciso'nun askere ihtiyacı olduğu haberi duyulur duyulmaz, Española'daki bütün *desperado*'lar, bütün avareler bu fırsattan yararlanmak ve ona katılmak ister. Sıvışmak, alacaklılardan ve göz açtırmayan haşin validen kaçmak olsun da! Ancak alacaklılar da tetikte-dir. En büyük borçluların kaçıp izlerini kaybettirmek istediklerini fark ederler ve kendisinin özel izni olmadıkça hiç kimsenin seyahatine izin vermemesini sağlamak üzere valinin etrafını sararlar. Vali isteklerini yerinde bulur. Sıkı bir denetim uygulanır; Enciso'nun gemisi limanın dışında beklemek zorunda bırakılır, hükümet tekneleri devriye gezer ve gemiye izinsiz biçimde, gizlice binmek isteyenleri engeller. Namuslarıyla çalışmaktansa, borçları yüzünden hapse girmektense ölmeyi yeğleyecek bütün *desperado*'lar ölçsüz bir öfkeyle Enciso'nun gemisinin onlar olmadan maceraya doğru yelkenlerini açışını izlerler.

Sandıktaki adam

Enciso'nun gemisi Española'dan Amerika kıtasına doğru pupa yelken ilerler, adanın silueti mavi ufukta çoktan kaybolmuştur. Sakin bir yolculuktur ve sadece huzursuzca güvertede aşağı yukarı koşturarak her yeri koklayıp duran epeyce güçlü kuv-

vetli bir av köpeği dışında –bu, ünlü av köpeği Becerico'nun⁶ yavrularından olan ve kendisi de Leoncico adıyla ünlenmiş köpektir– ilk anda özel olarak belirtilmesi gereken bir şey yoktur. Hiç kimse bu kudretli hayvanın kime ait olduğunu ve güverteye nasıl olup da çıktığını bilmemektedir. Sonunda, köpeğin son gün güverteye getirilen, bilhassa büyük bir erzak sandığının başından ayrılmadığı dikkat çeker. İşe bakın ki, sandık beklenmedik biçimde kendiliğinden açılır ve içinden Kastilya'nın azizi Santiago gibi baştan aşağıya kılıç, miğfer ve kalkan kuşanmış, otuz beş yaşlarında bir adam fırlar. Hayret verici cüretkârlığının ve becerikliliğinin ilk örneğini böyle sergileyen bu kişi Vasco Nuñez de Balboa'dır. Jerez de los Caballeros'de soylu bir ailenin çocuğu olarak doğmuş, basit bir asker olarak Rodrigo de Bastidas ile yeni dünyaya yelken açmış ve sonunda bazı gelişigüzel seyirlerden sonra gemi Española açıklarında karaya oturmuştur. Vali, Nuñez de Balboa'dan cesur bir kolonici yaratmak için boşa uğramış, Balboa birkaç ay sonra kendisine verilen araziye terk etmiş ve alacaklılardan nasıl kurtulacağını bilemeyecek kadar beş parasız hale gelmiştir. Ancak diğer borçlular sıkılmış yumruklarıyla kendilerinin Enciso'nun gemisine sızmalarını olanaksız hale getiren hükümet teknelerine sahilden bakıp dururken Nuñez de Balboa, boş bir erzak sandığına saklanmış ve yordakçıları tarafından yola koyulma telaşıyla bu pervasız numaranın fark edilmediği güverteye taşınarak Diego Kolumbus'un nöbetçilerini cüretkârca atlatmıştır. Kaçak yolcu, ancak geminin onun yüzünden geri dönemeyecek kadar kıyıdan uzaklaştığını anladığında kendini göstermiştir. İşte şimdi buradadır.

“Okumuş” Enciso bir hukuk adamıdır ve hukukçuların çoğu gibi romantizmle pek alakası yoktur. Yeni koloninin *Alcalde'si*,⁷ polis müdürü olarak orada dolandırıcılara ve karanlık varlıklara göz yumma niyetinde değildir. Bu yüzden Nuñez de

6 İspanyollar Amerika kıtasını sömürgeleştirirken adı Becerillo ya da Bezerrillo olarak da geçen bir köpeği yerlilere saldırma konusunda eğitmişlerdi. 1514'te ölen köpek İspanyollar arasında efsaneleşmişti.

7 İspanya ve sömürgelerinde bir yerin “mülki amir”i.

Balboa'ya, haşin biçimde kendisini beraberinde götürmeyi düşünmediğini, meskun olsun olmasın karşlarına çıkan ilk adada onu hemen kıyıya çıkaracağını bildirir.

Ne var ki, işler o noktaya gelmez. Zira gemi Castilia del Oro'ya daha yeni dümen kırmışken –henüz bilinmeyen bu denizlerde hepi topu birkaç düzine gemi yol aldığından o zamanlar için mucize sayılacak biçimde–, kısa zaman sonra adı dünyayı inletecek bir adamın, Francisco Pizarro'nun idaresi altındaki, hınca hınç insan dolu bir tekneye rastlarlar. Teknedekiler Enciso'nun kolonisi San Sebastian'dan gelmektedirler ve ilk başta görev yerlerini kendi kafalarına göre terk eden asiler oldukları düşünülür. Ama Enciso'yu dehşete düşüren haberi verirler: Artık San Sebastian diye bir yer yoktur, onlar eski koloniden geriye kalan son kişilerdir; kumandan Ojeda bir gemiyle kaçmış, sadece iki küçük brigantine⁸ sahip olan kalanlar da bunlara sığabilmek için ölümlerle sayılarının yetmiş kadar düşmesini beklemek zorunda kalmıştır. Bu iki brigantinden de biri yine başarısız olmuştur; Pizarro'nun otuz dört adamı Castilia del Oro'dan geriye son sağ kalanlardır. Peki şimdi nereye gideceklerdir? Pizarro'nun anlattıklarından sonra Enciso'nun adamları, terk edilmiş yerleşimin feci bataklık iklimine ve yerlilerin zehirli oklarına maruz kalmaya pek hevesli değildirler; Española'ya dönmek onlara tek seçenekmiş gibi gelmektedir. Vasco Nuñez de Balboa bu kritik anda birden ortaya atılır. Bütün Orta Amerika kıyılarını Rodrigo de Bastidas ile yaptığı ilk yolculuktan bildiğini anlatır ve o zamanlar altın barındıran bir nehrin kıyısına kurulmuş, dost canlısı yerlilerin yaşadığı Darien denilen bir yer bulduklarını hatırlar. Yeni yerleşim yeri, bu uğursuzluklar diyarında değil, orada kurulmalıdır.

Bütün mürettebat hemen Nuñez de Balboa'yı desteklediklerini ilan eder. Onun önerisi doğrultusunda Panama Kıstağı'ndaki Darien'e doğru dümen kırılır, orada öncelikle mutat yerli kıyımı yapılır ve yağmalanan malların arasında altın da bulununca *desperado*'lar burada bir yerleşim yeri kurmaya ka-

8 En az iki direği ve iki yelkeni olan bir gemi türü.

rar verirler; yeni şehrin adını dindarca bir şükran ifadesi olarak Santa Maria de la Antigua del Darien⁹ koyarlar.

Tehlikeli yükseliş

Koloninin bahtsız yatırımcısı “Okumuş” Enciso çok kısa süre sonra Nuñez de Balboa'nın içinde bulunduğu sandığı vaktiyle güverteden atmadığı için büyük pişmanlık duyar, zira bu cüretkâr adam birkaç haftada bütün kontrolü ele alır. Enciso, disiplin ve düzen fikriyle yetişmiş bir hukuk âlimi olarak, İspanya kraliyeti adına o sırada koloniye bir vali atamak mümkün olmadığından *Alcalde*'lik görevini kendisi üstlenmeyi dener ve berbat durumdaki bir yerli kulübesinin içinden sanki Sevilla'daki adli makamında oturuyormuşçasına intizamlı ve ciddi talimatlar yayımlar. Daha insanlar tarafından ayak basılmamış, el değmemiş bu bölgenin ortasında, bunlar tacın özel hakkı olduğundan yerlilerle altın ticareti yapmayı askerlere yasaklar, bu disiplinsiz serseri takımına düzeni ve kanunu zorla kabul ettirmeyi dener; ancak maceraperestler içgüdüsel olarak eli kalem tutana hiddetlenip eli kılıç tutandan yana tavır alırlar. Kısa süre sonra Balboa koloninin gerçek efendisi olur: Enciso canını kurtarmak için kaçmak zorunda kalır ve düzeni sağlamak için *terra firma*'ya kral tarafından atanan vali Nicuesa nihayet geldiğinde onun da karaya çıkmasına Balboa tarafından kesinlikle izin verilmez; kral tarafından kendisine bahşedilmiş topraklardan kovulan talihsiz Nicuesa dönüş yolunda boğularak ölür.

Sandıktan çıkan adam, Nuñez de Balboa, artık koloninin efendisidir. Ancak başarısına rağmen içi çok da rahat değildir. Zira krala karşı açıkça isyan etmiştir ve atanmış vali onun yüzünden öldüğü için affedilmeyi de pek ummamaktadır. Kaçan Enciso'nun kendisini şikâyet etmek üzere İspanya yolunda olduğunu ve er ya da geç isyanı nedeniyle yargılanacağını bilmektedir. Ama hiç değilse: İspanya uzaktadır ve bir gemi okyanusu

9 Santa Maria, “Aziz Meryem Ana” anlamına gelmektedir. Günümüzde şehrin konumu Kolombiya'daki Acandî şehrinin 65 km. kadar güneyindedir.